

ACİL TIP KILAVUZU

EDİTÖR
PROF.DR.EROL ARMAĞAN

www.isimizacil.com

ÖNSÖZ

Türkiye'deki mevcut sağlık sisteminde acil servislerin iş yükü günden güne artmaktadır.Oluşan yoğunlukla başa çıkabilecek fiziki koşullar ve sağlık personeli sayısının yetersizliği, acil tıpta çalışan hekimlerin çalışma şartlarını zorlaştırmaktadır.Bir çok devlet hastanesinde ilgili bölüm uzmanlıklarının olmaması da acil servis hekiminin hasta ve hastalık konusunda karar verme sürecini ciddi ölçüde etkilemektedir. İşte bu durumda hekimin mesleki tecrübesinin yanında bilgi birikiminin önemi de büyüktür. Acil servis alanında yazılmış kitaplar ve yayınlanmış klinik çalışmalar bu konuda hekimin imdadına yetişmektedir.

Acil Tıp; Türkiye'de yeni gelişmekte olan bir bilim dalı olması nedeniyle, son zamanlarda üzerinde yapılan çalışma sayılarıyla göze çarpmaktadır.

Uludağ Üniversitesi ve Bursa Şevket Yılmaz Eğitim ve Araştırma Hastanesi Acil Tıp Anabilim Dalları; gerek tıp fakültesi öğrencileri gerekse acil tıpta çalışan hekimler için yardımcı kitap niteliğinde olan bu çalışmayı yaptı.Elinizdeki kitapta, acil servislerde sık karşılaştığınız semptom ve hastalıklara yaklaşım hususunda özet bilgiler yer almaktadır.Bu çalışma için dünya acil tıp literatürüne katkıda bulunmuş bir çok referans kitap ve klinik çalışmalar taranmış ve güncellemeler de eklenerek 2014 kılavuzu oluşturulmuştur.

Güncellenen bilgiler ışığında her sene yeni kılavuzların yayınlanması planlanmaktadır.Kısa vadeli güncellemeleri de www.isimizacil.com adresinde sizlerle paylaşmayı hedeflemekteyiz.

Kitabın hazırlanmasında emeği geçen bütün acil servis asistanlarına ve gönüllü olarak yer alan intörn doktor arkadaşlarıma teşekkür ediyor, bu kitabın acil tıp camiasına faydalı olmasını diliyorum.

Prof.Dr.Erol ARMAĞAN

KATKIDA BULUNANLAR :

DR.ALHAMMAM BANİODEH	DR.KAMURAN ÇELİK
DR.ALİ NEHİR	DR.KAMİL UZ
DR.AYŞEGÜL AKTAŞ	DR.MARUF BEĞENEN
DR.ALİ MUHSİN GÜVELİOĞLU	DR.MEHMET KARAMURAT
DR.BEGÜM BAŞLI	DR.MUSTAFA UMUR ÖZKAN
DR.BAYRAM PALAZ	DR.NUR SEZİN SEÇKİN
DR.CÜNEYT SÜTÇÜ	DR.NEZAHAT DURUK KAHRİMAN
DR.ÇAĞLAR KARPUZ	DR.NERGİS ÖZDOĞAN
DR.EMİNE ÖZDOĞAN ŞİMŞEK	DR.OKAN AYDIN
DR.EMRAH HABİP LEYLEK	DR.OSMAN CAN
DR.ERMAN UYGUN	DR.ÖZLEM KARASU
DR.ENGİN ERTEK	DR.PINAR ALP
DR.FUNDA ELUMAR	DR.PINAR UYGUN
DR.GİZEM GİZLİ	DR.RAMAZAN KIYAK
DR.GÖKÇENUR AŞKIN	DR.SERDAR VERAL
DR.GÜLCE SEVDAR	DR.SAİDE ELİF GÜLLÜLÜ
DR.GÜLAY ÖZTÜRK	DR.SAMET KIYAK
DR.GÖKHAN TORUN	DR.SERAP KATI
DR.GÖKHAN TAŞKIN	DR.SERDAR SÜHA DÖNMEZ
DR.GİZEM ÖNEN	DR.SİBEL GAFUROĞULLARI
DR.HATİCE YEŞİL	DR.TEMEL CEVHER ÇİFTÇİ
DR.HASAN HÜSEYİN ZORLU	DR.TUĞÇE VAROL
DR.HAVVA ÖZGE ÖZKAN	DR.YILDIZ ONGUN
DR.HASAN BASRİ ÇETİNKAYA	DR.YUNUS EMRE YÜKSEL
DR.HARUN ÇENGEL	DR.YASİN KOÇAK
DR.İREM KÖK	DR.YAVUZ ÇANAĞÇI
DR.MEHMET ŞAKİR MALTAŞ	DR.ZEYNEP NAZLI SIR
DR.MÜMİN KARAALİ	

Kapak Tasarımı :
Mustafa GÜMÜŞ

Baskıya Hazırlık :
Ercüment KARTAL
erc.kartal@gmail.com

Baskı:
F.Özsan Matbaacılık
grafik@fozsan.com.tr

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	1
1. KARDİYOPULMONER	9
RESİSÜTASYON	9
HAVAYOLU KONTROLÜ GEREKLİ OLAN HASTALAR	11
2. HIZLI SERİ ENTÜBASYON	13
3. ŞOK	17
ANAFLAKTİK ŞOK	18
KARDİYOJENİK ŞOK	19
HİPOVLEMİK ŞOK	20
NÖROJENİK ŞOK	21
OBSTRÜKTİF ŞOK	22
SEPTİK ŞOK	23
4. KARDİYOLOJİK ACİLLER	25
AKUT MİYOKARD ENFARKTÜSÜ	26
SİNÜS TAŞİKARDİSİ	26
SİNÜS BRADİKARDİSİ	27
VENTRİKÜLER FİBRİLASYON	27
VENTRİKÜLER TAŞİKARDİ	28
PERİKARDİT	28
MİYOKARDİT	29
PERİKARDİYAL EFFÜZYON	29
TORSADES DE POİNTES	30
WOLF-PARKINSON-WHITE SENDROMU	30
AORT DİSSEKSİYONU	31
ABDOMİNAL AORT ANEVİZMASI	32
5. PULMONER ACİLLER	33
AKUT SOLUNUM SIKINTISI SENDROMU (ARDS)	34
ASPİRASYON PNÖMONİSİ	34
ASTİM	35

ASTİM ATAÇINDA TABURCULUK KRİTERLERİ	36
BRONŞİT	36
KRONİK OBSTRÜKTİF AKCİĞER HASTALIĞI (COPD)	37
KOAH Akut Alevlenmesinde Yatış Endikasyonları	37
PLEVRAL EFÜZYON	38
Pnömoni	39
Pnömoni Yatış Endikasyonları	40
Pnömotoraks, Spontan	40
Pulmoner Emboli	41
Derin Ven Trombozu	42
6. NÖROLOJİK ACİLLER	43
Baş Ağrısı	44
Fokal Haretsiz	45
Gülden-Barré Sendromu	46
Geçici İskemik Atak (GİA)	46
Senkop	47
Subaraknoidal Kanama	49
İskemik İnme	50
HEMORAJİK İNME	52
Kriptinöz Sınıs Trombozu	52
Status Epileptikus	53
Nöbet	55
Myastenia Gravis	56
Myastenik Kriz	56
7. GASTROENTEROLOJİK ACİLLERİ	59
Apendisit	60
Bölyer Kolik	61
Kolanjit	61
Akut Kolelisit	62
Akut Pankreatit	63
Hepatik Ensefalopati	64
Mezenter İskemi	66
8. GENİTOÜRJİK ACİLLER	67
Epididimit	68
Testiküler Torsiyon	68
Sistit	69
Akut Böbrek Yetmezliği	70
Acil Dökaliz Endikasyonları	71

RENAL KOLİK	71
PYELONEFRİT	72
HEMATÜRİ	73
9. ENFEKSİYON ACİLLERİ	75
OSTEOMYELIT	76
TOKSİK ŞOK SENDROMU	77
FORNIER GANGRENİ	78
MENİNGOKOKSEMİ	79
NEKROTİZAN FASİTİS	80
MENENJİT	80
ENFEKTİF ENDOKARDİT	81
ENSEFALİT	82
SELLÜLİT	83
TETANOS	83
KÖPEK İSİRİĞİ	85
KUDUZ	86
10. ENDOKRİN ACİLLERİ	87
AKUT ADRENAL YETMEZLİK	88
DİABETİK KETOASİDOZ	88
HİPERGLİSEMİK HİPEROZMOLAR NONKETOTİK SENDROM (HHNS)	89
HİPOFİZER APOPLEKSİ	90
HİPOGLİSEMİ	91
SANTRAL DİABETES İNSİPIDUS	92
KETOZİS OLMASIZIN HİPERGLİSEMİ	93
UYGUNSUZ ANTİDİÜRETİK HORMON SALINIMI (SIADH)	93
11. SIVI & ELEKTROLİT VE ASİT & BAZ BOZUKLUKLARI	95
HİPERFOSFATEMİ	96
HİPOFOSFATEMİ	96
HİPERKALEMİ	97
HİPOKALEMİ	97
HİPERKALSEMİ	98
HİPOKALSEMİ	98
HİPERMAGNEZEMİ	99
HİPOMAGNEZEMİ	100
HİPERNATREMİ	100
HİPONATREMİ	101
METABOLİK ALKALOZ	101
METABOLİK ASİDOZ	102

ACİL TIP KILAVUZU

RESPIRATUAR ALERJİ	102
RESPIRATUAR ASİDİZ	103
12. HEMATOLOJİK	105
ACİLLER	105
TROMBOTİK TROMBOSİTOPENİK PURPURA (TTP)	106
TRANSFÜZYON REAKSİYONU	106
DMİN (İDİYOPATİK) TROMBOSİTOPENİK PURPURA (ITP)	107
DEMİR EKSKİLSİ ANEMİSİ	108
HEMOFİLİ	108
OTODİMMÜN HEMOLİTİK ANEMİ (ADHA)	109
KAN TRANSFÜZYON ENDOKSİYONLARI	110
13. KIBR ACİLLERİ	111
PERİTONSÜLLER ABSE (PTA)	112
FARENJİT	112
RETROFARİNJEAL ABSE	113
SİNÜSİT	114
OTİTİS EKSTERNA	115
OTİTİS MİDİA	116
MENİJRE HASTALIĞI	117
EPISTAKSİS	117
EPİGLOTTİT	119
DIŞ AĞRISI	119
BENİGN POUZYONEL VERTİGO	120
14. GÖZ ACİLLERİ	123
ÜVEİT	124
SUBKONJUKTİVAL HEMORAJİ	124
RETİNA HEMORAJİSİ	125
RETİNA DEKOLMANI	125
PENETRAN GÖZ TRAVMASI	126
ORBITAL SELÜLİT	127
HORDEOLUM (ARPAÇIK)	128
KORNEA YABANCI CİSİMLERİ	128
KONJUKTİVİT	129
SANTRAL RETİNAL VEN TIKANDIĞI	130
SANTRAL RETİNAL ARTER TIKANDIĞI	130
AKUT AÇI KAPANMASI GLOKOMU	131
15. PSİKIYATRİK ACİLLER	133
KRİZ ANKSİYETE BOZUKLUĞU	134

ACİL TIP KILAVUZU

PANİK BOZUKLUĞU	134
KİŞİLİK BOZUKLUKLARI	135
PSİKOTİK BOZUKLUKLAR	136
16. ZEHİRLENMELER	137
TRİSİKLIK ANTİDEPRESANLAR	138
SEROTONİN SENDROMU	139
SEDATİF-HİPNOTİKLER	140
ORGANOFOSFATLAR VE DİĞER KOLİNESTERAZ İNHİBİTÖRLERİ	140
OPİATLAR	141
SALİSİLATLAR	142
ZEHİRLİ MANTARLAR	143
ARI VE KARINCA SOKMALARI	144
ASETAMİNOFEN	145
AMFETAMİNLER VE DİĞER İLİŞKİLİ UYARICILAR	145
ANTİKOLİNERJİKLER	146
ARSENİK	147
DUMAN İNHALASYONU	148
KARBON MONOKSİT	149
KOSTİKLER&KOROZİVLER	151
KOKAİN & LOKAL ANESTEZİKLER	151
SİYANÜR	152
DİGOKSİN	153
İLACA BAĞLI METHEMOGLOBİNEMİ	154
NÖROLEPTİK MALİGN SENDROMU	155
ÇİVA	156
17. YANIKLAR	157
TEMEL YANIKLAR	158
ELEKTRİK YANIĞI	158
SOĞUK YANIĞI	159
18. TRAVMA ACİLLERİ	161
TRAVMA EKİBİ AKTİVASYON KRİTERLERİ	162
SEREBRAL KONTÜZYON	162
DİFFÜZ AKSONAL YARALANMA	163
SUBARAKNOİDAL KANAMA, TRAVMATİK	163
HEMATOM, EPİDURAL	164
HEMATOM, SEFAL	165
HEMATOM, SUBDURAL	165
MİNÖR Kafa YARALANMASI	166

DİYAFRAGMA YARALANMASI	167
DUODENUM YARALANMASI	168
SERVİKAL YARALANMA	168
SPİNÖZ ÇIKIŞ KIRIKLARI	169
KLAVİKULA KIRIKLARI	170
KOMPARTMAN SENDROMU	170
KEŞİ LOKALİZASYONUNA GÖRE ÖNERİLEN SUTUR BOYUTU	171
DEKOMPRESYON KIRIKLARI	172
MAKSİLLOFASİYAL VE BOYUN TRAVMASI	172
KÜNT BOYUN TRAVMASI	172
KULAK LASERASYONU	173
LE FORTE KIRIKLARI	174
KULAK HEMATOMU	174
GÖZ TABANI (PATLAMA TARZI) KIRIKLARI	175
ZİGOMATİKOMAKSİLLER KOMPLEKS (ZMK) KIRIKLARI	176
GÖĞÜS TRAVMASI	176
AORT AYRILMASI	176
YELKEN GÖĞÜS	177
HEMOPERİKARDİUM	178
HEMOTORAKS	178
MİYOKARD KONTÜZYONU	179
PNÖMOTORAKS	180
PNÖMOTORAKS, AÇIK	180
PNÖMOTORAKS, TANSİYON	181
AKCİĞER KONTÜZYONU	182
KATKIDA BULUNANLAR	183
KULLANILAN KAYNAKLAR	184

1. KARDİYOPULMONER RESİSÜTASYON